

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para petiti redak ili po pogodbi, te se primaju samo oni, koji se unaprijed plate. — Priobćena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po petiti reduku. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi ne vraćaju

Dva tabora.

Razvijanje političkih i stranačkih prilika i odnošaja u Dalmaciji približuje se nekom kristaliziranju. Ima tomu davno, da smo mi u više navrata a na ovome mjestu, predosjećajući i unapred predviđajući ovakav razvoj stvari, upozorivali na takove stranačke formacije, kojima se glavni potezi danas već sasna jasno opažaju.

Reprezentativno i formalno ima u Dalmaciji više stranaka. No poznavao naših prilika i ljudi može se u čudnoj mješavini imena i stranaka u prvom početku sasna lako snaći. Jer u stvari, mjesto toliko stranaka, koje su samo po imenu razdijeljene, postoje u Dalmaciji samo dva politička, strogo odtjeljena i oprečna, tabora; jedan je pravaški, a drugi sadržava u sebi kaos svih nepravaških elemenata. Razdioba njihova na razne stranke samo je prividna, dok su svi oni skupa jedna jedina stranka, koja se prema interesima i privatnim ciljevima pojednaca dieli u razne klike. Sve te klike nadmudrivaju se međusobno, kad se radi o tom, tko li će bolji zalogaj sebi odsjeći, ali opet nalaze se sve zajedno i složne, čim se pojavi iz vana protivnik, koji svima njima prieti prestankom dosadanje ere, koja ima svoju oznaku u: izrabljivanju narodne politike i narodnih osjećaja kao sredstvo udovoljenja svojih ličnih težnja.

Taj izvanski protivnik prikazao se je Utvarašima svih dlaka u stranci prava. Njezin program političkog poštenja, čistog hrvatskog pravca i očišćenja naših javnih prilika izazvao je proti njoj koaliciju svih parasita, izazvao je borbu za „biti ili ne biti“. Nakon raspusta parlamenta, a u zadnjem broju, mi smo naglasili, da će se na biralištima naći s jedne strane stranka prava, a s druge sve ostale stranke. I u tom predviđanju nismo se prevarili, jer nas u tom mišljenju podkripljuje pisanje utvaraških organa. Najotvorenija od svih je „Sloboda“, koja tonom, koji bi htio biti ratoboran, dočim samo izdaje strah i zabrinutost njezinih nadahnitelja, pozivlje sve „slobodne, napredne i neodvisne duše“ proti stranci prava. Pozivlje i one, kojima je do jučer poricala i patriotizam i sposobnosti i nesebičnost i . . . „napredne“ ideje. Sada ih naziva čak slobodnim i neovisnim . . .

„Sloboda“, naime, koja je nakon „splitškog sporazuma“ uporno poricala našu tvrdnju, da među svima njima nema više nikakove razlike, sad ipak priznaje, da su u Dalmaciji samo dva tabora. Međutim ova razdioba, ova podiela nije od jučer niti od „splitškog sporazuma“

amo, već ona datira od god. 1895., kada je stranka prava stupila aktivno i odlučno u izbornu borbu. Već onda su u stvari medje bile označene, a putovi razkršteni. Stranka prava je onog časa bila na čistu i svjestna svoje zadaće i svog poslanstva, dočim je kod protivne strane bila još nužna evolucija u pravcu skutoštva svake vlade i svake vlasti, koja može da dieli . . . Danas je ta evolucija dovršena te su vodje nove stranke: Ivčevići, Bikanjki, Smodlake i Tončići, najizrazitiji tipovi težnja i politike te stranke.

Kad „Sloboda“ veli, da zadaća udruženih Utvaraša mora biti očuvanje dojakšnjih njihovih pozicija, pogodaja. Tim i sama izdaje, kako su im svima i svugdje temelji razliknani. Obrana tih pozicija, koje omogućuju sve one prljavštine, koje se u našem javnom životu po njima vrše, prva im je briga i starost. Bez njih — nema ni ciganjenja ni ucjenjivanja . . .

No, znajući, da dosadašnjom svojom taktikom ne mogu računati na uspjeh, udružena gospoda misle tu manjkavost nadoknaditi tim, što sebi mienjaju cimer. Pod vidom nekakvog „demokratizma“, „naprednjaštva“, liberalizma itd. nastoje zavarati i zavesti javnost, u nadi da će ona zaboraviti na skorašnju prošlost, da se ona ne će sjetiti svog gnusnja nad njihovim mešetarenjem sa politikom i narodnim idealima. I u tu svrhu prikazuju nas pravaše „natražnjacima“, „klerikalima“ i što sve još ne. Zato nam predbacuju, što je pošteno i rodoljubno svećenstvo uz nas. A ipak oni su branili te iste svećenike, oni su im davali izjave, oni su ih mamilili i u svojoj stranci držali. A i sad bi ih primili, kad bi oni uz njih htjeli. Ali zato što su se čestiti svećenici odvrnuli od političkih špekulacija, zato ih sada napadaju.

I kada im ponestaje drugog materijala, onda nalaze za zgodno, da nam-predbace dra. Šusteršića. Oni predbro znadu, kako stranka dr. Šusteršića nema nikakve veze sa našim borbama u domovini, pak ipak svjestno hoće da lažu. Pravaši su stupili u klub stranke dra. Šusteršića, jer kao poštene Hrvati niese dalje mogli obastati u zajednici s onima, proti kojima su imali voditi odlučnu borbu. No suradnja sa Slovincima nije od prošle godine, već ona seže do god. 1907., odkad je započela neka paralelna akcija u stanovitim pitanjima. Prema tome je i ovaj fišek bio prazan.

Kako se vidi, dakle, predstojeća borba voditi će se u znaku svih protiv nas. No svi oni skupa niese toliko jaki koliko mi sami, pak je jasno, da će sebi u pomoć pozvati

one faktore i ona sredstva, koje se sa slobodomljem koše. S tim će na nas jurišati. Ali zadnja naša poruka vriedi i ovaj put te će stranka prava svima za nastajnih izbora dokazati, da može svima njima odoliti, a uz to i smoci toliko sile, da na njih juriša . . .

Šibenik, 9. travnja.

Odjeci zadarskog procesa. Sa zadarskim procesom pozabavila se je cijela pokrajinska štampa. A i razumljivo je, jer je tu bio jedan politički proces, koji je i radi svoje sadržine, kao i radi osoba u njemu upletenih morao zanimati javnost. Nakon presude utvaraško novinstvo je udarilo u moraliziranje proti libelizmu i zato je čak čestitalo zadarskoj poroti. Netko joj se i . . . zahvalio.

Ali oni, koji u libelizmu pišu, zaboravljaju na one, koji su libelizam u nas uveli. Zaboravljaju čak i na to, da su oni okusili najteže udarce onih libelista i progutali najteže uvrede. Ima tomu nekoliko godina, da nije jednog javnog čovjeka bilo, koji nije bio poprskan najgnusnijim blatom sa strane onih, koje sada brane. Ali znade se, zašto ih brane . . . Nije to samilost ni zgražanje, jer se o tome medju njima ne može govoriti, nego je to jedna sasna obična pojava, po kojoj se jednaci u zlu uvijek međusobno brane, a proti trećem poštenom.

„Sloboda“ u svom zadnjem broju osvrće se na naš izvještaj o toku procesa. Intonacija „Slobodina“ pisanja takova je, da i previše jasno odaje demoralizaciju, koja je u njezinim redovima nakone procesa nastala. Jer „Sloboda“, kao ni jedan drugi list, ne može opruvći, da mi nismo klevetali, da mi nismo izmišljali, nego da smo samo u samoobrani u času, kada je bilo više nemoguće govoriti o strpljivosti i podnašanju, pobrali ono, što se iz njihove sredine i iz njihovog ambijenta iznosilo, da reagiramo na one podlosti, kojima su htjeli okaljati ponajbolje naše ljude, koji u zemlji slove sa svog značaja, neporočnosti i patriotične požrvovnosti. „Sloboda“ nije pokušala niti pobiti toga. Naprotiv ona služi se istim frazama, s kojima i zastupnici obtuže na procesu i hoće da prama svojim nadahniteljima pobudi u javnosti samilost. No čemu taj trud? Ta sažaljevamo ih i . . . mi!

Kakvo je pako razpoloženje u redovima „Slobode“ najbolje se razumije po tome, kada ona hoće da mnoge važne momente izvrca. Primjerice „Sloboda“ u svom izvještaju o toku procesa prešućuje sve izkaze svjedoka. Zašto to čini, i preveć je razumljivo. Da je pobjeda na strani tužitelja, druge bi gusle gudile u

„Slobodi“. Zato ju možemo samo sažaljevati, kada ju vidimo, kako se previja i nateže, da ublaži porazan po nju; po njegove utisak zadarske parnice. „Sloboda“ nadalje govori o nepristranosti i bestrastivosti zadarske porote. Gnjusno je to od nje i ne čemo se s tim pitanjem dalje baviti, jer javnost je imala prilogode da svoj samostalan sud o tome stvari. Komente javnosti ne čemo mi iznositi. Misli se pako „Sloboda“ umanjiti moralne posljedice, kada govori o „diplomata“. Mi nismo krivi, ako su i ti „diplomate“ osjetili libelizam u njezin i ako su i oni iz njihovog ambijenta i dobru upućeni i na dnevnom redu o „čakulama“. No kada „Sloboda“ pravi od tužitelja uzor čednosti, veliči, da je on nastojao, da njegoviti zastupnici ne miešaju politiku u toj stvari, onda ona nieće nešto, što su svi čuli. Jer govor dra. Ghiglianovicha i nije bio drugo no politički skroz i skroz.

Kao začina svemu javlja se u „Slobodi“ i dr. Prvislav Grisogono. Ne znamo, što ga je potaklo, da ono nešto skupusi, ali mu moramo primjetiti, da kad se o ovakovim stvarima radi, on bi morao paziti, da ga se ne spomene, a kamo li da se nam javi. Neka taj gospodin ne govori o kavalirštini, jer da mi nismo bili velikodušni i na parnici, druge bi ptice danas pjevale.

Svakako je „signum temporis“, kada se opaža ovakova demoralizacija, da izšibani liže pete onomu, koji ga bije.

Kakav li je pak uspjeh dra. Smodlake u tom poslu, vidi se ponajbolje iz toga, što je od „Hrv. Vjersijske Banke“ odpušten činovnik g. Tanfara, samo za to, što je na procesu istinu posvjedočio. Da je onima onamo lakovo pri duši, ne bi se lačali ovako mizerni osveta. No za danas dosta.

Arnaunski ustanak.

Ustanak u Arnaunuku kao da poprima drugo lice. U prvom početku govorilo se u s osobitom stalnošću, da će Turška teško ugušiti ustanak, koji da je ovog puta mnogo ozbiljnije i urednije organiziran no svi dojakšnji. Nego sada stižu druge viesti, po kojima da su ustaše bili prisljeni izmacti u brdine i klance, potisnuti od turskih četa.

Stvari naime stoje ovako: Sam ustanak nije bio organiziran sistematično. Nakon što je lanjski ustanak bio ugušen, mnogobrojni arnaunski ustaše skloniše se biegom u Crnogor, jer ne htjedeše za vrijeme razoružavanja predati svog oružja. Ovi bjegunci nastaniše se

nje vriednosti što je odgovaralo dvjesto današnjim krunam.

Rek bi da su obe stranke pristale na Tominu osudu jer za neko vrijeme nemamo pisanih dokaza, da je medju njima bilo novih kavg.

A nije bilo baš ni pametno ih zametnuti kad je i jednomu i drugomu gradu prišla najezda divjih Tatara koji posle nego su bili opustošili čitavu Ungariju, prelazeći početkom veljače 1242 preko smrznutog Dunava u potjeru za kralja Belom stigoše ispod Klisa, Spljeta i Trogira, i povrh istoga Šibenika.

Nego kad je tatarski vojđa Kadan vidio da nemože ništa učiniti tim tvrdim gradovima, koncem ožujka iste godine vrati se natrag.

God. 1245 dodje kralj Bela u južnu Hrvatsku te na 11 travnja zaustavi se u Bribiru kod Šubićevih dvora. Tu na molbu Danijela Šubića, koji je bio tadašnji knez Šibenika, potvrdi gradu Šibeniku povelju oca svoga Andrije, po kojoj grad je uživao sve slobodštine i povlastice drugih dalmatinskih gradova.

Ustled te potvrde poskoži ugled Šibenika, pak ga zato i trogirski Biskup nešto češće posjećivao, i u njemu se za dulje vremena zadržavao, da obavija svoje pastirske dužnosti. U zbornoj crkvi sv. Jakova svetčano bi ponificirao, u istoj posjećivao bi do potrebe Opat, i misnike; redio

bi zakone, krizmao bi, a u okolici pohodio bi župe, namještao bi svetčano nadarbenike, posvećio bi nove crkve itd.

Trogiranima se je to dalo na žao, bojeći se da šibenska crkva ne postane sustolnicom a šibenska županja subiskupijom, te da ne bi to svremenom služilo šibenčanima za izliku, da se sasvim otrgnu od trogirске biskupije.

Da osjeti tu pogibelj trogirski Kaptol obrati se tadašnjemu spjetskom Metropolitu moleći ga, da bi naredio trogirskom biskupu, da u napredak sve biskupske čine što ih je do tada obavljao u Šibeniku, od sada u napred ima ih obavljati jedino i samo u svojoj stolnici u Trogiru.

Nadbiskup im uvaži prošnju ustled koje biskup Treguan bi primoran na 5 kolovoza g. 1246 u prisutnosti kaptola, kneza Stjepka Šubića, gradskih sudaca i otmjenjih gradjana podpisati siledeću svetčanu izjavu:

„Obećajem i kunem se, da nikada više neću u šibenskoj Crkvi, niti u gradu (castro Sibenicensi) posvećivati misnike, niti rediti djake; Nadpope i Opat, koji budu se u vremenom odabirati, neću ih tu potvrdjivati, niti posvećivati; u izpražnjenim Crkvam (Nadarbinam) neću ustoljivati nadarbenike niti pomoćnike; neću u gradu saslušavati ničijih pravda nit ikakvih kavg, neću pristati da lišta toga učinim u Šibeniku, nego

u napredak obaviti ću svaku, po staromu običaju u stolnoj crkvi Trogira“.

Lako se je dosjetiti, da Trogirani goneci liscu izjeršaše vuka.

Taj nesmišljeni korak, to preuzetno i neopravdan postupanje, dapače nezakoniti zahtjev trogirana prama svećenstvu i gradjanstvu Šibenika, bio je kamen smutnje i najglavniji uzrok s kojega su šibenčani stali sada ozbiljno raditi, da se faktično odcepce od trogirskoga biskupa, i da traže za se osobitoga i neodvisnoga Pastira.

Kad bi u crkvi sv. Jakova, i po ostalim crkvama u gradu i po selima proglašena Treguana izjava i obezva, nastade sveobće uzemirenje ne samo izmedju svećenstva nego i medju gradjanstvom i pukom . . . „Kakav nam je to biskup, obćenito se govorilo, koji sjedi u Trogiru i do kojega mi moraćemo uz veliki trud, dangube i troška pristupiti za svaku našu potrebu? . . . Kakav nam to biskup, koji neće dolaziti u Šibenik nego samo tada kad bude od nas skadajti pristojbine i desetine? . . . Što juš nam Trogir i trogirska gospoda da imademo od njih prošiti milosti i zaštitu? . . . Trogirani bolji, brojniji, bogatiji i mogućniji negoli smo mi šibenčani? . . . Zar zato što imaju biskupa? . . . e dobro ako je do toga i mi hoćemo da ga dobijemo pošto po to, a dok do toga dođemo, ni nećemo priznati za našega Pastira trogirskoga Biskupa, pa ni njemu nit trogirskom svećenstvu daće davati.“

Povjest grada Šibenika.

Piše pop Petar Kaer. (Nastavak).

Šibenčani na svoju ruku pitali su: „Da se uništi ugovor sklopljen sa Stanišom kad ga je biskup pripoznao i potvrdio za Šibenskoga Nadpopa, jer da je Staniša bio prevaren, i da uslied te prevare morali su oni trpjeti velike štete materijalne, moralnih poniženja“.

Kroz to su se stranke pravdala, a Nadžakon Toma poslie nego ih saslušao i pročita rečeni ugovor, dosudi:

„Da Nadpop bude povraćen u podpuno uživanje svoje časti i vlasti, koje su mu šibenčani bili oduzeli“.

Raskide preporni ugovor i dosudi: „Da je Nadpop dužan biti podložan i pokoran trogirskom biskupu i njegovim nasljednicima, da ga ima pogostiti svaki put kad dodje u Šibenik, dužne mu desetine podmiriti, te na njegov poziv odavzati se i pred njim stupiti.“

„Što se je odnosilo na neke darove pri duhovnim činima, tada ne odluču imadu li se davati ili nedavati, nego da svak imade pravo, po okolnostima, za sebe ih zahtjevati, ili ih niekati“ (?)

na granici Crnogore i Albanije tu su oni bili, koji su upriličivali sukobe i puškaranja sa porograničnim turskim stražama, čim bi ove iz svojih „blockhouses“ izišli, da se obksrbe hranom i pitkom vodom. Ovakvi sukobi bili su par puta shvaćeni u Carigradu kao izazivi sa strane Crnogore te je bilo došlo i do diplomatskih zapletaja i izmjena nota. No crnogorski ministar je stvar razjasnio. Kada su se povelj pregovori o povratku arnautskih bjegunaca u domovinu, ovi zapeše o zahtjev Arnauta, koji su tražili od turske vlade jamstvo ne samo za bezakržnost nego i zato, da se od njih ne će tražiti predaja oružja. Porta na to nije htjela pristati. Radi toga bjegunci se ne makoše iz svog skloništa u Crnojgori. No čim je proljeće nastupilo, s jednog maha se bjegunci odlučile na oružanu provalu u Albaniju, jer u siromašnoj Crnojgori nisu mogli dalje živjeti. Njima se pridružise neka plemena, koja velikom brzinom upriličiše djelomični ustanak i osvojise neke pozicije. No sad se moradoše povući i opet prepuštiti osvojenju Tuzu. Arbanasi ovog puta ne mogu računati na uspjeh, premda su se i u skadarskom polju junački borili. Govori se čak o nesporazumcima među pojedinim plemenima. Mirditi ne će još da uz ustanak pristanu. Važna je okolnost u ovoj; buni, da su s razlikom od zadnjih ustanaka, koja su stvarala siromašnija plemena, ovog puta bunтовници najmoćniji i najdobrostojniji. Turska je u ovom slučaju nastojala paralizirati ustanak tim, što je htjela Arnaut muslimanske vjere postaviti sučelice prama kršćanima. Zato je ona porazila Arnaut muslimanima. No rekbi da se u ovom ratu grdno prevrtila, jer nema izgleda, da će Arnauti muslimani podignuti se proti svojoj braći. Dapače ovo oružje moglo bi se okrenuti proti Turskoj samoj.

Za ovaj put još ima izgleda, da će Turskoj poći za rukom ovako ili onako ustanak ugušiti. Govori se, da se je vojvoda Iso Boletinao za novce predao, ali se govori da je okružje Divre u velikoj uzbuđi. Turgut Ševket-paša, koji je generalisimus turskih četa izaslanih u Albaniju, stvorio je ratni plan, po kojemu se ne će upuštati u otvorenu borbu nego će lagano nastojati spojiti i ponovno osvojiti pozicije: od Gusinja do Tuze, od Gusinja do Ipeka, od Skadra do Prizrena, od Skadra do Divre i Kalkandel-ma. No da se ovo izvede trebati će najmanje 30.000 ljudi i nekoliko tjedana rada.

Konačno sva je prilika, da će turske vlasti odaslati u uzbuđene krajeve posrednike, da se dodje do bar nekakvog sporazuma. Ovaj će, istina, ako uspije, biti samo privremeni, te će do godine ustanak buknuti još većom silom i bolje organiziran. Onda će biti čas, da se arnautsko pitanje konačno riješi.

Političke vesti.

Austro-talijanski tajni ugovor. U listu „Secolo“ piše jedan socijalistički zastupnik, da su Italija i Austro-Ugarska sklopile 1898. tajni ugovor, u kojem su se obvezale ne baviti se Albanijom i ne intervenirati u njoj za slučaj nemira. Prema tome da mora ostati u Albaniji status quo. Neka Turska dakle osigura Arnautima narodnost i jezik, pak će se ustaše dati brzo umiriti.

Politički položaj u Austriji. Dok se sve stranke živahno pripravljaju na skore izbore, dotle se u odlučujućim krugovima pronosi sljedeća viest: Budući je ministar predsjednik § 14. oktobrisao devetmesečni provizorij, što se dosele još nije u obće dogodilo, drži se, da je više no stalno, da ministar predsjednik barun Bienerth ni ne misli na to u ljetu nakon obavljenih izbora sazvati austrijsku zastupničku kuću ma bilo i na kratko zasjedanje. Isti krugovi drže, da će se zastupnička kuća sastati tek u drugoj polovici mjeseca srpnja, da će se u nekoliko sjednica konstituirati, a onda će se zastupnička kuća odgoditi do jeseni. Odlučno se poriče, da bi se moglo obdržavati zasjedanje usred ljeta.

S krajnjeg Iztoka. Rusko-kinezkom sporu pridodao je sada konflikt između Japana i Kine. Japanska vlada nije naime zadovoljna s načinom, kojim Kina postupa sa stranicima u Mandžuriji, naročito s Japancima, te je saobčila peginskih vladi, da će se sama pobrinuti za sigurnost života i imetka Japanaca u spomenutoj pokrajini. Držanje kinezkih oblasti označuju Japanci grubom povredom interesa i prestiža Japana. Kinezi pak predbacuju Japancima, da su izazvali prelom prijateljskih odnosa s Kinom, samo da opravdaju svoje odlučne korake u Mandžuriji. Sigurno je, da se i Rusi i Japanci i Kinezi grozničavo oboružavaju, te da je položaj vrlo zamršen i kritičan.

Opasan položaj u Maroku. Vesti, koje stižu iz Tangera, vrlo su ozbiljne. Položaj sultana Mulej Hafida je ugrožen, jer grad Fez i njega obsjedaju ustaše. Nevoja bunтовnička plemena ponudila su prijestolje Hafidovom bratu Mulej Zine-u. Pleme Beni M' Fira, koje vodi glavnu akciju, podvrgava ostala plemena pod svoju vlast i prisiljava ih na ustanak.

Francezko vanjsko ministarstvo sprema energičnu akciju, da spriječiti daljni razvoj anarhističkih prilika u Maroku i da osigura život i imanje Evropljana. Francezka će se pri tom sporazumiti sa ostalim velevladama.

Medjutim kako iz Tangera javljaju, vanjski su konzuli držali u Fezu dogovor i zaključili da obzirom na ozbiljan položaj evropska kolonija ostavi prijestolnicu i ode do obale uz jaku pratnju.

Naši dopisi.

Iz Drašnice.

Na veliko naše čudo opazismo nazad vremena da se neko igarsko čeljadje učesto vucari po Drašnicama i da se prvi u seoske posle ne dajuć mirnim ljudima mira ni danju ni noću. Otkad počelo ovo izborno komešanje nema dana, nema noći, da Trčlaha ne obigra Drašnice. Ovomu obećaje ovo, onomu ono. Jednomu maže, laže i pred njim se lisičasto uvija, a drugomu se grozi i prieti misleć, da se nalazi među ono desetak igarskih potribnjaka sa njihovim zaularenim, a u keši i u pameti siromašnim glavaram na čelu. No opet ne čudimo se toliko njemu, koji je za svaki posao mastno plaćen, nego se čudimo njegovim gospodarima, koji grdu paru u ludo troše. Je li moguće, da se oni mogu ikakvoj koristi od njega nadati, kad se je toliko izložio, da je i malomu djetetu u Drašnicama poznato, kako se je Kusorep pred svojim gospodarima u Makarskoj i Zadru hvalio, da će on u izborima pokupovati Drašničane, Podgorane, Živo-goščane i Igrance, koji nisu njemu pokorni, isto kō njegov Klemušina i Miško. Zar nije gospodarima poznato, da i Drašničani znadu, kako je Kusorep pred nekim svojim govorio, da on i oni njegovi u Igranim moraju vazda biti meštri, a Drašničani, Živo-goščani i Igranci, koji ne će njega da slušaju, da vazda moraju biti njihovi argači. Osim ovoga još je toliko toga Drašničanima poznato, što ne treba da sada ovdje nabrajamo, jer za to ostaje vremena.

Samo bi upozorili gospodare Kusorepa, da bađava ne troše para, jer Kusorepu nema ovdje šćara, a mogao bi zbog svoje hude duše još kojeg poštenog u napast uvesti.

Pustinjak s Kolednika.

Iz hrvatskih zemalja.

Hrv. katoličko akademsko društvo „Domagoj“ javlja nam, da se je na glavnoj skupštini, držanoj dne 25. ožujka o. g. konstituiralo za ljetni semestar, kako sliedi: predsjednik: Milko Kelović, cand. phil., podpredsjednik: Ante Premužić, cand. pharm., tajnik: Josip Korlaet, stud. phil., blagajnik: Zlatko Andrić, stud. iur., arhivar: Hubert Strauch, stud. iur., knjižničar: Mijo Jakupčević, stud. phil., revizori: Marko Rebac, cand. iur., Vendelin Megler, cand. iur.

† Ela Kranjčević. Umrlea je u zagrebačkom sanatoriju gđja. Ela Kranjčević, udova našega neprežaljjenoga pjesnika Silvija Strahimira Kranjčevića, nakon duge i teške bolesti. Pokojnica bila je dugo vremena učiteljica na sarajevskoj višoj djevojačkoj školi i za dugotrajne bolesti svojega pokojnoga sudruga bila mu je ona vjernom drugom i tješiteljicom, a za života najjači njegov oslon. Smrt svojega muža jedva je mogla pretrpjeti i za to je sve više ginula i ginula. Gđju. Elu Kranjčević oplakuje njezina jedinica Višnja i sestra joj gđja. Mila Plavšić. Bila laka zemljica i vječna spomen Eli Kranjčević.

Iz bosanskog sabora. Razpravila se je već osnova o dobrovoljnom odkupu kmetova. Govorilo se je, da će se pregovori oko potpunog sporazuma između Hrvata i Muslimana prekinuti, no ovi nepomučeno dalje teku.

„Primirje do jeseni“, „Nar. Obrana“ organ neodvisnog središnjeg kluba, donasa na uvodnom mjestu članak, koji potječe iz zastupničkih krugova, a radi o izvaji grofa Khuen-Hedervary-a glede željezničke pragmatike. Pisac dolazi do zaključka, da ova izvaja nije ni pobijeda ni poraz Hrvatske, već da znači samo „primirje do na jesen“. Članak završava rečima: „Spremajmo se na daljnju borbu“.

Izstup zast. Zbierczowskog. U zagrebačkom novinstvu vodi se živahna razprava o tome, da li je zbilja zast. Zbierczowski, delegat u Pešti i član osječke grupe, iztupio iz iste ili nije. „Novosti“ tvrde da je, a „Narodna Obrana“ veli, da uprava stranke nije o tome ništa službeno primila.

U bosanski sabor izabran je nekidan prvi član muslimanske samostalne stranke Dr. Hrasnica. Za njega se veli, da će ako sebe skupiti u saboru više velepozornika Muslimana i s njima osnovati posebni klub.

Razpust istarskog sabora? Kako se iz Beča javlja, kroz kratko vrijeme imao bi uzsljediti razpust istarskog sabora, i to zato, što nema izgleda u sporazumu između Hrvata i Talijana.

Iz grada i okolice.

„Hrvatska Sloboda“ o zadarskom procesu. „Hrvatska Sloboda“ u uvodnom članku pod naslovom „dr. Ivan Krstelj“ bavi se obširno sa zadarskim procesom. Iz tog članka vadimo ove više značajne stavke:

Na razpravi su potvrdili navode „Hrvatske Rieči“, gospoda dr. Trumbić, Majstrovic, Ivan Bulić, župnik Fulgosi, koiaarski nadležnik dr. Malvić, upravitelj „Hrvatske šćedionice“ Butkovič, blagajnik „Hrvatske Vjeresijske Banke“ Tanfara. Osiali pozvani svjedoci bili su, kako je razumljivo, veoma susljedljivi u ovakvim škakljivim pitanjima, a neki su se obavili uredovnom tajnom.

Dr. Ivan Krstelj i šćbeniki pravaši mogu biti ponosni na tok i izpadak ovoga velikoga procesa, jer se je na njemu pokazala plemenitost njihova, njihova zamjerna poživitvenost i samopriegor, jer se je ustanovilo, da se od sokola leže sokol, a od vranu vranu!

Velike vojne vježbe između Šibenika i Spļjeta javlja se, da će se ovogodšnje ljetne velike vojne vježbe izvdajati između Šibenika i Spļjeta. Vježbama da će prisustvovati prijestolonasljednik Franjo Ferdinand i poglavica glavnog štopa Hötendorfi.

Svećani otvor nove škole u Vodicama obavio se p. subote. Prisustvovalo je pućanstvo, sve mjestne vlasti sa načelnikom, kao i zastupstva svih mjestnih društava i zadruga. Bilo je i vrieme da nakon sedesetišest godina vodički podmladak izdije iz sredovjećnih tamnica, u kojima i sadašnji učitelji g. Maretić proboravio 35, a g. Cipiko 22 godine. Tužne su to uspomene i gg. učitelja i vodičkog podmladka. Uprav. dirljiv bio govor kotar. nadzornika g. Sinčić. Nova školska pomješća su za trozarednu, doćim Vodice ne imadu nego dvie učiteljske sile. Željeto je, a i pravićnost zahļevaje, da novom školskom godinom nadležne vlasti provide Vodicama vrijednu treću učiteljsku silu. Voroš broji do 3000 stanovnika; mjesto je premoine, te bi bilo zamjerno, da i nadalje Vodice ostanu i zapostavljene i zanemarene. Nade je, da nadležne školske vlasti ne će sutati na po puta i ostati na samom novom pomješću. Kako jelen žedja vrutak vode, tako vodički podmladak treba treće učiteljske sile.

Slana u poljima. Jućer u jutro osvanila je u poljima voda jaka slana, usljed nenadnog pada temperature. Pošto su usjevi propupali, to se težak boji ogromne štete na poljima, koju slana može prouzročiti.

Lukobran u Krapnju. I ovo ide na adresu pomorske vlade. Lukobran u Krapnju izvdalo je more odzodo te prieti prava pogibe, da lko tamo nastrada i udnuš se. Svaki čas lukobran može da se sruši. Zato je prieka nužda, pošto niti parobrod ne može pristati uza nj, da pomorska vlada ili zabrani pristup k njemu ili da ga dade smjesta popraviti, da bude uporabiv i nepogibeljvan.

Umjetni gnjoj. Pokuši sa umjetnim gnjajem iz tvornice „Sofid“ učinjeni u Italiji na raznovrstnim zemļjićima dali su izvrstni rezultati. Činjenom, da će i naša vlada odnosno i zemaljsko gospodarsko vieće odlučiti se, da naprave ozbiljne pokuse, a mi želimo, da urode dobrim plodom.

Nova tvornica. U Crnici g. Gjuro Matavulj i dr. kupili su zemļjišta tik uz novu obalu; i tu će podignuti tvornicu. Koje vrste, nije nam poznato. Zauzetom g. Gjuri želimo sretan uspjeh, a našem gradu i ovo poduzeće bilo na korist i procvat.

Izvoz celuloze i umjetnog gnjaja. Osim drugog, parobrod talijanske plovidbe „Veneto“ svakog peka ukra na desetine vagona celuloze i umjetnog gnjaja za Mletke, tako da možemo reći, da u Šibeniku ukra tri četvrtine tereta, ako ne i više. I ovo je na dokaz, koliko su bili opravdani prigovori Spļićanistike, da ova druga ne bi htela Šibenik.

Hitac iz topa na podne. Kako doznajemo, kroz vrlo kratko vrijeme biti će i u našem gradu uvedeno, da na podne taćno odlićgne hitac iz topa. Prvobitno se namjeravalo, da taj top puca sa Irvrdjave sv. Ane, no sad rek bi, da se odlučio s broda „Donau“.

G. Nagy Ivan Ivanov iz Horvat Kedja darovao je „Ubožkom domu“ K 10.

Uprava plemenitome darovatelju liepo zahvaljuje.

Prinosi „Ubožkom domu“. U počast smrti Marije Jakice Mirić Dr. Grgo Bogić K 5, Ivan Kan. Vidović K 3, Jure Jurin K 2, Obitelj Mate Pergina K 2, Županović Šime K 2; U počast smrti Enrichette Zafranović E. ud. Meneghetti K 4; Šupuk Stipe K 3, Kan. Ivan Vidović K 2, Ivo Dulibić K 5, Petar Biuk K 2; U počast smrti Jelisave Michalevi Rossini Ulderik K 2, Obitelj Antice ud. Žarko K 2, Don Rudolf Pian K 2, Mate Matačić K 2; U počast smrti Angļelije ud. pl. Wolf Dr. Ivo Krstelj K 5; U počast smrti N. Colombo Adele Delfin K 2; U počast Dunke Guberine Marko Chimer K 2; U počast smrti Grge Perić Ućiteljski Zbor ženske gradj. škole K 10; U počast smrti Krste Kronje Obitelj Vendler-Ćelar K 2; Tome Ćadija K 3; U počast smrti Jose Tabulov-Truta Adele Delfin K 4; U počast smrti Barbare ud. Ivančić Frane Crjenko K 2; U počast smrti M. ud. Arašić Stjepan Subotić K 1.20; U počast smrti Mare ud. Račić Cosimo Nicoletti dvorski savjetnik u m. K 20; U počast smrti Mate Bujasa Ivan Medić K 2; U počast smrti Maše ud. Friganović Marko Chimer K 5, Ivan Medić K 2, U počast smrti Ivana Kan. Vidovića Ivan Medić K 2, Ante Zorić trgovac K 5, Ante Vlahović K 3, Dr. Julije Gazzari K 3, Andre Zafranović K 3, Don Vicko Šarka K 4, Juraj Žarković K 4, Don Ciril Pelajić K 4, Ivan Kan. Mirić K 5, Don Marko Ćorić K 5, Don Mate Berac K 4; U počast smrti Tonke ud. Bujas Josip Kužina K 2, Vladimir Kulić K 2; U počast smrti Dume Ćasarac Nete Matačić K 2, Obitelj Miće Matačić K 1, Petar Ćasarac K 2, Ivan Vučić p. Andrije K 2; U počast smrti Ivana Škarpe, Dr. Ivo Krstelj K 5, Vladimir Kulić K 2, Jovo Unić K 3, Frane Unić K 5, Don Grgo Tambaca K 4, Obitelj Bortazzoni K 4, Stipe Šupuk K 10, Ant. Fiorenini K 2, Don Ivo Biazici K 4, Don Rudolf Pian K 3, Antun Ćosolo K 2, Kan. Ivan Siguroc K 2, Kan. Grgo Gojanović K 2, Antun Mandić K 2, Ivan Bergnocchi K 3, Sabbioncello Don Niko K 2, Mile Kisić K 2; U počast Antoniette Sardož Rikard Giovanizio K 2; U počast smrti Nize Bortolotia Edmund Weissenberger K 10; U počast smrti Marije Polak Grgo Stegić K 2, Jadronja Ive K 1, Uroš Borćilo K 2, U počast smrti Mate pl. Zanchi Mila ud. Preblanda K 2; U počast Natale Pilevolvi Ćesar Rubčić K 2; U počast smrti Franke Mlela Vlastnici kavane „Miramar“ K 2.

Uprava „Ubožkog doma“ svim darovateljivm sveršno zahvaljuje!

Pokrajinske vesti.

Germanizacija na financijalnom ravneljsju u Zadru. Iz Zadra se javlja, da su činovnici računarskog odjela ravnateljstva financija dobili nalog, da sve proračune i konaćne račune, šio se ovo dana šalju ministarstvu u Beć, moraju sastaviti u njemaćkom jeziku. Ovu je odredbu dvo poznati hrvatođer savjetnik Denaro. Nekoji sviesni činovnici izvaviše, da oni te odredbe ne primaju i da oni ne će njemaćki uredovati.

Novoaćenje u Daimitiji. U „Objavitelju Dalmatinskom“ izaci će obznana namještitva o ustanovļenju mjesia i dana za glavno vojno novaćenje godine 1911. Novaćenje će se držati: u Obrovcu 26 i 27 aprila, u Benkovcu 29 aprila i 1 maja, u Kistanjima 3 i 4 maja, u Drišu 8, 9 i 10 maja, u Kainu 12, 13, 15 i 16 maja, u Vrljici 18 i 19 maja, u Sinju 22, 23, 24, 26, 27 i 29 maja, u Lovreću 1 i 2 juna, u Imotskom 6, 7 i 8 juna, u Zagovzdu 10 i 12 juna, u Vigorcu 16 i 17 juna, u Staromgradu 19 i 20 aprila, u Hvaru 22 aprila, u Visu 25 i 26 aprila, u Šibeniku 29 aprila, pak 1, 2, 3 i 4 maja, u Skradinu 6 i 8 maja, u Tiesnu 10 maja, u Biogradu 12 maja, u Pagu 15 maja, u Rabu 17 maja, u Silbi 19 maja, u Novigradu 23 maja, u Salima 27 maja, u Zadru 29, 30 i 31 maja, pak 1 i 2 juna, u Makarskoj 20 i 21 aprila, u Metkoviću 24 i 25 aprila, u Dubrovniku 27 aprila, u Korčuli 29 aprila i 1 maja, u Blatu 3 i 4 maja, u Svpetru 8, 9 i 10 maja, u Muću 12 i 13 maja, u Omišu 15 i 16 maja, u Trogiru 18, 19, 20 i 22 maja, u Spļjetu 24, 26, 27, 29 i 30 maja, u Lećevici 1 juna, u Spļu 6 juna, u Dubrovniku 19, 20 i 21 aprila, u Cavtatu 24 aprila, u Grudi 26 aprila, u Hercegovnome 28 aprila, u Rianu 1 maja, u Kotoru 2 i 3 maja, u Budvi 4 maja, u Orebiću 6 maja, u Stonu 9 i 10 maja.

Razne vesti.

„Zanimiva“ statistika. — Zanimiva je statistika iz Mayrovoga romana: Tajne ljudskoga društva. U tom romanu budu 2293 osobe ubijene. Od toga je ustrijeljeno okruglo 1600, skinuta koža sa glave 240, otrovano 219, probodeno 130, šakom ubijeno 61, baćeno u

HRVATSKA VIERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KANTO KURENTU
I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA
INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DE-
VIZE SE PREUZIMLU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA
SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE
BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-
NICE, ZALOŽNICE, SREČKE, VALUTE, KUPONE.
PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE.
OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVI-
ZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIHPAPIRA-BEZPLAT-
NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

Velika tvornica tjestenine i mlinice za raznu hranu.

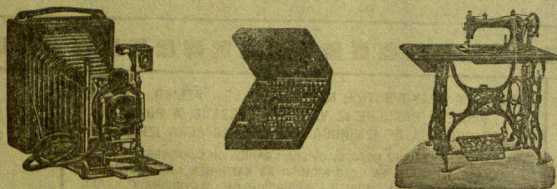
Pomoću najmodernijeg motora
proizvadjja svake vrsti ovog je-
stiva od najboljeg marsejskog
griza kao i od dobrog i najfinijega
pšeničnoga brašna.

**Tvrđka Ivan Šupuk i brat
Šibenik**

Knjižara i papirnica Ivana Grimani-a - Šibenik

preporuča p. n. občinstvu svoj veliki izbor hrvatskih, njemačkih, taljanskih i francuzkih knjiga, romana, slovnica, riečnika, onda pisacih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma i razglednica. Prima predplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu cieniu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću. — Velika zaliha svakovrstnih teplemjera, cviker-naočala od najbolje vrsti leća u svim gradacijama.

Vanjske naručbe obavlja kretom pošte.

Skladište fotografiskih aparata i svih nuzgrednih potrebstina. — Preuzimlje naručbe svakovrstnih pečata od kaučuka i kovine. — Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „Singer“ najnovijih sistema.

Velika tvornica voštanih svieća na paru Vladimir Kulić - Šibenik

Preporuča svoje proizvode p. n. gg. župnicima, crkvinarstvima i bratovštinama.

Nagrađjena prvorazrednom diplomom i zlatnom medaljom na rimskoj izložbi poljodjelstva i obrtnih proizvoda.

Hrvati! Pomozite „Družbu sv. Ćirila i Metoda“!

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

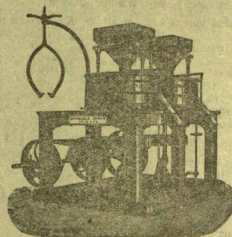
— ANTE ZORIĆ — ŠIBENIK — (DALMACIJA). —

Tvornica je uredjena sa svim potrebnim strojevima
Izradjuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama.
Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste.
Ciene su vrlo umjerene, te domaći potrošioći ne će
imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe.
se iz vana.

— NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. —

Najbolje žitne mlinove,

uljarske strojeve, motore, gospodarske
strojeve u najboljoj izradbi i najjeftinijoj
izvedbi, odgovarajuće svakom tlu, pod-
pune opreme za obrtnička i industrijalna
poduzeća postavlja i prodaje najjeftinije
i najbolje

TEHNIČKA POSLOVNICA EMANUEL I OSKAR KRAUS

TRST, Via San Nicolo 2/c.

Tražite proračune i cieniike badava.
Dopisivanje hrvatski, taljanski, n je mački i slovenski.

HRVATSKA TISKARA

(Dr. KRSTELJ i drug - ŠIBENIK)

IZRADJUJE SVE TISKARSKJE PO-
SLOVE VRLO UKUSNO, A UZ NAJ-
UMJERENIJE CIENE.